

ЧОМУ МИ ТАК ГОВОРИМО?

Дай поїхав у Китай!

Вислів з'явився після невдалого візиту китайського дипломата до Москви по хліб. Посол китайського імператора Дай Сюао (династія Дань) після тривалих переговорів усе ж таки виїхав з Москви ні з чим. Збереглося ім'я посла Дай Хотьчо.

Язик до Києва доведе

За легендою, 999 року киянин Микита Щеком'яка заблукав у безкрайньому степу і потрапив до половців. Коли половці питали: «Звідки ти, Микито?» — той відповідав, що з багатого й красивого міста Києва. І так розписав кочівникам багатство і красу рідного міста, що половецький хан Нунчаку причепив Микиту за язика до хвоста свого коня, і половці поїхали воювати й грабувати Київ. Так Микита Щеком'яка потрапив додому за допомогою свого язика.

Сміху повні штани

Відомий одеський сатирик Михаїл Жванецький, перш ніж придбати свій знаменитий потертий портфель, носив усі свої тексти в кишенях брюк. Поступово гумору стало так багато, що він стирчав буквально з усіх щілин штанів, що й породило крилатий вислів.

У здоровому тілі — здоровий дух

Вислів «У здоровому тілі — здоровий дух» було взято із сатири римського письменника Ювенала, і звучав він так: «Треба молити богів, щоб дух здоровий був у тілі здоровому». Припускають, що в основу цього рядка лягла відома в Стародавньому Римі приказка: «У здоровому тілі здоровий дух — рідкісне явище».

Сім п'ятниць на тиждень

Раніше п'ятниця була вільною від робіт і, як наслідок, базарним днем. У п'ятницю, отримуючи товар, обіцяли в наступний базарний день віддати належні за нього гроші. З того часу для позначення людей, які не виконують обіцянки, кажуть: «У нього сім п'ятниць на тиждні».

Зарубати на носі. Залишитися з носом

Раніше носом, крім частини обличчя, називали бирку, яку носили при собі і на якій ставили зарубки для обліку роботи, боргів і т. ін. Завдяки цьому виник вислів «зарубати на носі». В іншому значенні слово «ніс» називало хабар, підношення. Вислів «залишитися з носом» означав «піти з неприйнятим підношенням, не домо- вившись».

Шарашкіна контора

Присвійний прикметник «шарашкіна» утворився від діалектного шарань («шваль, голота»). Вираз «шарашкіна контора» спочатку буквально означав «установа, організація шахраїв», а сьогодні застосовується для позначення несолідної контори.

Трати на нервах

Коли в давній медицині було відкрито нерви, їх назвали за подібністю зі струнами музичних інструментів тим же словом — *нерв* (у давньогрецькій мові — струна). Звідси виник вислів для дратівливих дій — «трати на нервах». ►

Сирота казанська

Після взяття Казані Іван Грозний, бажаючи прив'язати до себе місцеву аристократію, нагороджував добровільно прихильних до нього високопоставлених татар. Деякі з них, щоб отримати багаті подарунки, прикидалися сильно потерпілими від війни або ж сиротами.

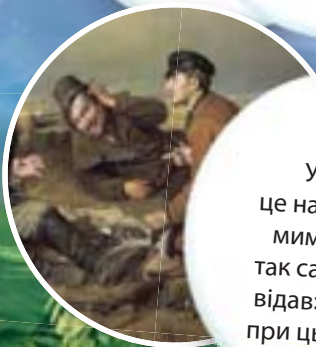
Цап-відбувайло

Так називають людину, на яку перекладають чужу провину. Історія цього вислову така: у стародавніх євреїв існував обряд відпущення гріхів. Священик покладав обидві руки на голову живого цапа (козла), тим самим начебто перекладаючи на нього гріхи всього народу. Після цього козла виганяли в пустелю. Минуло багато-багато років, і обряду вже не існує, а вислів досі живе.

Ні пуху ні пера

Виник цей вислів у середовищі мисливців і був заснований на забобонному уявленні про те, що пряме побажання (і пуху, і пера) зурочить результати полювання. Пера в мові мисливців означає птах, пух — звірі. У давні часи мисливець, який вирушав на промисел, отримував це напуття, «переклад» якого має такий зміст: «Нехай твої стріли летять мимо цілі, нехай розставлені тобою капкани залишаться порожніми, так само, як і вовча яма». На що здобувач, щоб теж не наврочити, відповідав: «До біса!» Й обидва були впевнені, що злі духи, незримо присутні при цьому діалозі, задовольняться і відстануть, не скоять підступних під час полювання.

Газетна качка

«Один учений, купивши 20 качок, негайно наказав розрубати одну з них на дрібні шматочки, якими нагодував інших птахів. Кілька хвилин потому він учинив так само з іншою качкою, і так далі, поки залишилася одна, яка пожерла таким чином 19 своїх подруг». Цю замітку опублікував у газеті бельгійський гуморист Корнеліссе, щоб познущатися над легковір'ям публіки. З тих пір, за однією з версій, брехливі новини називають «газетними качками».

